

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. de minister, de heer E.E.W. Bruins
Postbus 16375
2500 BJ 'S-GRAVENHAGE

Datum
20 februari 2025
Kenmerk
TLD/U202500085
Telefoon
06 13783981
Bijlage(n)

Onderwerp

Advies wetsvoorstel lokale omroepen (wijziging mediawet)

Geachte heer Bruins,

Gemeenten zijn ontstemd over de keuzes die worden gemaakt in de wijziging van de mediawet. Wij verzoeken u dit wetsvoorstel fundamenteel aan te passen. Gemeenten moeten een stevige positie en rol houden in het stelsel van de streekomroepen. In het huidige voorstel is de rol van gemeenten gemarginaliseerd. De VNG is al jaren in gesprek met uw departement over de lokale omroepen en wij steunen en onderschrijven de ontwikkeling naar onafhankelijke organisaties met meer professionaliteit, een sterkere basis en meer financiële middelen. De journalistieke rol van omroepen is essentieel voor het functioneren van onze lokale democratie. De keuzes die u maakt in de wetswijziging waarover u ons advies vraagt bij brief van 19 december 2024 (referentie 49758040) ondersteunen wij niet. Wij verzoeken u dit wetsvoorstel grondig aan te passen.

Kernpunten

De VNG ervaart dit wetsvoorstel als een top-downbenadering van een in de kern lokale aangelegenheid. Dit past niet bij de gedachte dat de inwoners en de regio waartoe zij behoren centraal dienen te staan. De te vormen streekomroepen moeten passen bij de inwoners en de bestaande samenlevingen in de regio. In het kader van *Elke regio telt* (rapport van o.a. Raad voor de leefomgeving en infrastructuur) is in het Regeerprogramma van dit kabinet de ambitie uitgesproken om de verhouding en samenwerking tussen Rijk en regio te versterken. Het van bovenop opleggen dat er een maximum komt aan het aantal verzorgingsgebieden, is daarmee in tegenspraak en past niet bij die ambitie.

Dit maximum van 80 streekomroepen lijkt financieel gedreven te zijn. De VNG heeft eerder haar zorg uitgesproken dat de basissubsidie voor de streekomroepen waarschijnlijk onvoldoende is om aan de ambitie van een volwaardige journalistieke streekomroep te voldoen. Het beroep dat u doet op gemeenten om ook in de toekomst te blijven bijdragen aan de instandhouding van de

streekomroepen kunnen wij niet plaatsen. Gemeenten hebben in dit wetsvoorstel immers geen taak meer.

Onze grootste zorg is echter dat de lokale aandacht en binding met gemeenten in dit wetsvoorstel verbroken wordt. De marginalisering van de gemeentelijke rol werkt dat in de hand. De zorgplicht voor de instandhouding van de streekomroepen wordt weggehaald bij gemeenten en komt bij het Rijk te liggen en daarmee ook de verantwoordelijkheid. Elke gemeenteraad houdt op papier een adviserende rol, maar deze wordt beduidend kleiner en in veel gevallen marginaal gezien de veelheid van adviezen op dit punt. Vrijwilligers hebben een belangrijke rol in de huidige lokale omroepen, in het wetsvoorstel is er geen aandacht voor de positie van vrijwilligers en daarmee evenmin voor de lokale binding. Onze zorg is dat het Rijk in het nieuwe stelsel van streekomroepen de nabijheid en betrokkenheid met de lokale samenleving onvoldoende kan waarborgen, anders dan dit bij gemeenten het geval is.

Conclusie

Als de binding van de lokale omroepen met gemeenten niet substantieel beter geborgd wordt in het wetsvoorstel, leidt dit tot een marginalisering van de gemeentelijke rol. Het advies van de gemeenteraad heeft in dat geval een zeer beperkte toegevoegde waarde die zich niet verhoudt tot de inspanningen die dit vergt. Het doel dat voor gemeenten voorop staat, namelijk het borgen van de verbinding met de lokale samenleving, wordt met de voorgestelde marginale adviesrol niet bereikt. Wij vrezen daarmee een ondoelmatig functionerend stelsel en willen dat dit anders ingericht wordt.

Wij lichten ons standpunt hieronder verder toe en geven verbeterpunten. In onze reactie bespreken wij de volgende onderwerpen:

1. Rol gemeenten in huidige stelsel
2. Adviesfunctie gemeenten
3. Evaluatie
4. Streekomroep
5. Vrijwilligers
6. Frequenties
7. Zendtijd lokale politieke partijen
8. Programmabeleid bepalend orgaan
9. Subsidie gemeenten
10. Toereikende financiering
11. Uitname gemeentefonds
12. Samenwerkings- en coördinatieorgaan
13. Uitvoerbaarheidstoets
14. Lokale media versterken
15. Technische opmerkingen

1. Rol gemeenten in huidige stelsel

Uw toelichting op het wetsvoorstel geeft een eenzijdig beeld van de rol van gemeenten in het huidige stelsel. Het doet geen recht aan de inspanning van gemeenten om de lokale omroepen gedurende een lange periode in stand te houden. Kort samengevat betalen zij volgens uw toelichting te weinig en zijn een potentieel gevaar voor de onafhankelijkheid van de omroepen. Uit dezelfde onderzoeken van het Commissariaat voor de Media die u aanhaalt blijkt echter dat gemeenten in totaal fors meer betalen aan hun omroepen dan het richtsnoerbedrag. Daarnaast is er inderdaad een (te) groot aantal gemeenten dat minder dan het richtsnoerbedrag betaalt, maar in

de regel bekostigen zij met een vertraging van één, hooguit twee jaar de geadviseerde som alsnog. In diezelfde onderzoeken stelt het Commissariaat steevast dat er geen aanwijzingen zijn dat financiering van gemeenten in strijd zou zijn met de Mediawet. Uit niets blijkt dat bekostiging door gemeenten een bedreiging is voor de onafhankelijkheid van hun omroep.

Ook wekt u in de toelichting de suggestie dat de VNG betrokken is bij de Kamerbrief *Visiebrief lokale omroepen* van 30 mei 2023. De VNG is ambtelijk vertegenwoordigd in een werkgroep waarin gesproken is over de stelselwijziging voor de lokale media. Wij zijn niet betrokken geweest bij het opstellen van de Visiebrief. Vandaar dat wij zowel in het bestuurlijk overleg met uw voorganger als in onze reactie naar de Tweede Kamer hebben aangegeven het oneens te zijn met de inhoud van deze Visiebrief.

2. Adviesfunctie gemeenten

Het huidige stelsel kent een getrapte adviesfunctie voor gemeenten met een procedure die afgestemd is op het aantal kandidaten voor de aanwijzing als publieke omroep, en de bijbehorende inzet van gemeenten. Als er één kandidaat is voor een zendmachtiging heeft de gemeente vooral een toetsende rol (rechtspersoon, statutair een media - organisatie, representativiteit pbo) met een beperkte inzet. Bij meer kandidaten dient een gemeente extra criteria te hanteren die tezamen een voldoende beeld geven van de kandidaten, zonder in de programmatische en journalistieke onafhankelijkheid te treden van een omroep. Het Commissariaat voor de Media heeft hiervoor een set van aanvullende criteria opgesteld die gemeenten kunnen hanteren. Op basis van deze extra criteria kan een gemeente de manier beoordelen waarop een omroep de lokale binding vorm wil geven en daar het eigen advies op baseren.

In het nieuwe stelsel is deze getrapte advisering verdwenen. Ongeacht het aantal kandidaten adviseert iedere gemeente over drie criteria: representativiteit van het pbo, vrijwilligersbeleid en samenwerking met organisaties in het verzorgingsgebied. Als er slechts één kandidaat voor een zendmachtiging is, betekent dit onnodig extra werk in vergelijking met het huidige stelsel. Er valt immers niets te kiezen. Bij meerdere kandidaten zijn de criteria juist te beperkt. In de toelichting wordt nergens aangegeven waarom de criteria die het Commissariaat van de Media nu nog toepasselijk vindt voor gemeenten in het nieuwe stelsel moeten verdwijnen. Voor gemeenten is het - in het kader van lokale binding - belangrijk te weten hoe een omroep een evenredige nieuwsvoorziening voor alle inwoners in een verzorgingsgebied denkt te realiseren. Dat is niet af te leiden uit de criteria in het nieuwe wetsvoorstel zodat de adviestaak van gemeenten niet bijdraagt aan het doel om een omroep te kiezen die het best de lokale binding kan versterken. Provincies adviseren op basis van meer en bredere criteria dan gemeenten, zodat zij zich een goed beeld van de omroep kunnen vormen. Wij pleiten voor een adviestaak die gelijk is aan die van provincies voor de regionale omroepen, om te voorkomen dat onze adviestaak zo marginaal wordt dat zij ondoelmatig wordt en daarmee in feite overbodig.

Zowel de NLPO als de gemeenten brengen een advies uit over de meest geschikte omroep. Wij pleiten voor een advisering waarbij de NLPO eerst aangeeft in hoeverre kandidaat-omroepen voldoen aan het concessiebeleidsplan. Vervolgens kiezen de gemeenten uit de overgebleven omroepen de beste kandidaat, op basis van een brede set van criteria. Alleen op deze manier is de adviestaak van gemeenten zinvol genoeg, afgezet tegen de inspanning die gemeenten daarvoor moeten leveren. Mede ook omdat het NLPO over zes criteria adviseert en de gemeente 'slechts' over drie.

Hoe het Commissariaat van de Media de verschillende adviezen van gemeenten ten opzichte van het advies van de NLPO moet wegen wordt in het wetsvoorstel niet duidelijk uitgewerkt. Ook missen wij criteria die zien op het belang van de democratische functie. Dat is toch één van de doelstellingen die u heeft met deze wetswijziging. Gemeenten hechten grote waarde aan deze

democratische functie. Zij vrezen dat er bij de streekomroepen weinig aandacht is voor bijvoorbeeld de kleine kernen. Wij zien dit niet geborgd in het wetsvoorstel.

3. Evaluatie

Het valt ons op dat gemeenten niet meegenomen worden in de aangekondigde evaluatie voor het verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de wet in de praktijk. Er vindt een grote wijziging plaats betreffende de taak die gemeenten nu hebben. Het lijkt niet meer dan logisch dat in de evaluatie ook wordt gekeken of met het op afstand plaatsen van gemeenten de lokale democratie versterkt wordt, een van de doelen van het wetsvoorstel.

4. Streekomroep

Wij zijn voorstander van de vorming van streekomroepen, omdat opschaling zorgt voor meer robuuste en professionele omroepen die de kwaliteit van de lokale journalistiek versterken. Juist vanwege het belang van een streekomroep voor de lokale democratie hebben wij vanaf het begin gepleit voor een streekindeling die van onderop komt. Gemeenten en omroepen moeten zich thuis voelen in een verzorgingsgebied en dat kunnen zij het beste zelf bepalen. In de toelichting op het wetsvoorstel onderschrijft de minister het belang van een streekvorming van onderop. De minister verbindt er tegelijk een maximum aan van 80 omroepen. Wij zien niet hoe een van tevoren bepaald maximum zich verhoudt tot een beweging van onderop, waarvan de uitkomst al vaststaat en min of meer uitgaat van de streekindeling die de NLPO nu hanteert. Wij constateren dat met name in dunner bevolkte gebieden uitgestrekte verzorgingsgebieden ontstaan met omroepen die bovengemiddeld veel gemeenten moeten bedienen. Dit strookt niet met het rapport 'Elke regio telt' van de Raad voor leefomgeving en infrastructuur, dat juist pleit voor behoud van voorzieningen op het platteland. Voor de VNG is lokale journalistiek zo'n voorziening die in dunner bevolkte gebieden net zo belangrijk is als in een meer stedelijke context.

Het loslaten van het maximum van 80 geeft gemeenten en omroepen de mogelijkheid een verzorgingsgebied te bepalen dat bij hen past, met een schaal die voor iedere inwoner een goede toegang tot lokaal nieuws en journalistiek mogelijk maakt.

De NLPO is onlangs een changeboard gestart om gemeenten en omroepen de gelegenheid te geven voorstellen voor een andere begrenzing van een verzorgingsgebied in te brengen in die gevallen waar de huidige indeling tot knelpunten leidt. Deze changeboard kan pas echt goed adviseren als het totale aantal verzorgingsgebieden nog niet vaststaat. De changeboard bestaat uit vertegenwoordigers van de meest betrokken partijen, namelijk gemeenten en omroepen, en wij gaan ervan uit dat hun advies zwaarwegend zal zijn voor de minister.

5. Vrijwilligers

De kurk waarop de meeste lokale omroepen drijven zijn de eigen vrijwilligers. Zij zijn de ogen en oren van de omroep die meestal tot in de haarvaten van de lokale samenleving zitten. Zij zijn de beste garantie voor lokale binding van een omroep met de eigen omgeving. Een van de grootste zorgen bij de opschaling naar streekomroepen is dat veel vrijwilligers afhaken. Bijvoorbeeld vanwege de verschillen die ontstaan tussen professionele en vrijwillige medewerkers binnen dezelfde organisatie, omdat de afstanden naar bijvoorbeeld studio en redactie groter worden of omdat zij zich minder betrokken voelen bij onderwerpen in andere delen van het nieuwe verzorgingsgebied. Wij zien in het wetsvoorstel onvoldoende aandacht voor de positie van vrijwilligers, zeker nu de band tussen omroep en gemeente veel losser wordt. Dit vormt wat de VNG betreft een serieuze bedreiging voor het functioneren van een omroep, omdat zonder vrijwilligers de afstand met de lokale gemeenschap groter wordt wat het vertrouwen van de inwoners kan verminderen.

6. Frequenties

Essentieel voor het functioneren van een streekomroep zijn voldoende frequenties om uit te zenden, zowel voor radio als tv. Zeker voor verzorgingsgebieden die uit meerdere gemeenten bestaan dienen er ook meerdere uitzendkanalen te zijn zodat zoveel mogelijk inwoners van echt lokaal nieuws voorzien kunnen worden. Onze voorkeur heeft dat iedere gemeente een eigen frequentie voor radio én tv heeft, zoals dat bij de huidige lokale omroepen ook het geval is. Dat is de beste manier om de lokale binding met de omroep te borgen.

7. Zendtijd lokale politieke partijen

Streekomroepen hebben een essentiële rol binnen de lokale democratie. Doorgaans wordt gerefereerd aan de waakhondfunctie richting de lokale overheden en daarnaast de verbindende functie in de samenleving.

Lokale politieke partijen zijn op een andere manier essentieel voor de lokale democratie. In de Mediawet wordt echter alleen zendtijd voor politieke partijen toegekend aan nationale partijen. Deze omissie dient wat de VNG betreft rechtgezet te worden.

Rondom de raadsverkiezingen komen op radio en tv voortdurend wethouders en lijsttrekkers voorbij die vertellen welk beleid zij willen uitvoeren voor hun gemeente. Maar dit zijn alleen vertegenwoordigers van nationale partijen. Meer dan een derde van de raadszetels wordt ingenomen door lokale politieke partijen. Zij hebben geen toegang tot de zendtijd voor politieke partijen. Ook op dit punt zouden wij graag zien dat er een gelijk speelveld wordt gecreëerd in deze wijziging van de Mediawet. Het is hoog tijd dat inwoners geïnformeerd worden over alle lokale politieke partijen. En dat kan ook als er in elke streek een professionele omroep is en als in de Mediawet de verplichting voor streekomroepen wordt opgenomen om zendtijd voor lokale politieke partijen ter beschikking te stellen.

8. Programmabeleid bepalend orgaan

Iedere omroep dient een programmabeleid bepalend orgaan (pbo) te hebben dat uit lokale vertegenwoordigers van verschillende stromingen bestaat. Nu gemeenten in het nieuwe stelsel op grote afstand van de omroep komen te staan, neemt het belang van het pbo toe voor het borgen van de lokale binding.

In het huidige stelsel hebben de meeste pbo's moeite hun beleidsbepalende rol te vervullen of slagen daar helemaal niet in. In de regel zijn zij vooral betrokken bij de uitvoering van programma's met advies en het aanboren van hun netwerk. Juist met de opschaling naar streekomroepen en het wegvallen van de betrokkenheid van gemeenten dient het pbo in het nieuwe stelsel over voldoende handvatten te beschikken om de lokale binding in stand te houden. De VNG ziet in het wetsvoorstel echter geen concrete bepalingen die de rol, positie en professionaliteit van het pbo versterken, terwijl zij te maken krijgen met grotere en meer professionele omroeporganisaties. Wij verzoeken de minister derhalve om de rol en positie van het pbo sterker te verankeren en een verplichting tot professionalisering in de wet op te nemen. Ook zien wij graag de verplichting opgenomen tot een evenredige geografische spreiding van leden van het pbo.

9. Subsidie gemeenten

De VNG stelt het op prijs dat u in het wetsvoorstel gemeenten de gelegenheid geeft om een omroep structureel te blijven financieren. De voorwaarden waaraan een subsidie moet voldoen (ruim een jaar voor een nieuwe aanwijzingsperiode al een budget beschikbaar stellen voor vijf jaar zonder te weten welke omroep de zendmachtiging verkrijgt) zijn echter zo streng en vergaand dat

wij verwachten dat weinig gemeenten hier gebruik van zullen maken. Het zou gemeenten en omroepen helpen als u kans ziet deze voorwaarden te versoepelen.

Wij zijn verheugd te constateren dat u met deze bepalingen het standpunt van de VNG onderschrijft van duale financiering van de omroep. En daarmee erkent dat de band tussen gemeenten en omroepen belangrijk is, De gedeelde zorgplicht die daarbij hoort zien wij echter niet terug in uw wetsvoorstel.

Vanwege de inperking van de gemeentelijke rol en het verder op afstand komen te staan van de omroepen in het nieuwe stelsel, zien wij bovendien het risico dat veel gemeenten straks niet meer bereid zullen zijn om vanuit hun algemene middelen additionele financiering beschikbaar te stellen. Dat wordt nog eens versterkt door een context van afnemende structurele financiële ruimte via het gemeentefonds vanaf 2026. Als gemeenten in de toekomst hun eigen financiële bijdrage, die zij plegen boven de bijdrage vanuit het Rijk, afbouwen zal de extra investering en kwaliteitsimpuls die met dit nieuwe stelsel beoogd is gedeeltelijk teniet worden gedaan. Ook in dat opzicht dreigt dit nieuwe stelsel met een ingeperkte rol van gemeenten haar doel dus voorbij te schieten.

Ook constateren wij dat deze oproep tot duale financiering op gespannen voet staat met uw bezwaar, verwoord in de toelichting, dat gemeentelijke financiering de onafhankelijkheid van omroepen in de weg zou staan. Wij raden u aan deze passages in de toelichting zodanig aan te passen dat zij in lijn zijn met uw wens dat gemeenten financieel blijven bijdragen aan de omroep.

10. Toereikende financiering

De ambitie van de minister om met het wetsvoorstel de lokale journalistiek te versterken staat of valt met een voldoende financiële basis van de streekomroepen. Op dat punt stemt het voorliggende voorstel ons weinig hoopvol. Gedurende de bijna tien jaar dat de VNG heeft meegewerkt en -gedacht over de streekomroepen is er altijd sprake geweest van een minimumbedrag om tot een journalistiek sterk stelsel van streekomroepen te komen. De NLPO heeft hiervoor zorgvuldige berekeningen gemaakt. De bedragen die het wetsvoorstel noemt zitten ver onder dit minimum zodat het nieuwe stelsel een valse start dreigt te maken. Verschillende omroepen kloppen nu al bij gemeenten aan met de mededeling dat zij met de voorgestelde bedragen niet in staat zijn een zorgvuldige en evenredige nieuwsvoorziening voor het verzorgingsgebied te realiseren. Het is dus de vraag of de financiële middelen die nu vrijgemaakt zijn voor de streekomroepen voldoende zijn voor de zo gewenste professionele en robuuste streekomroepen. Onder andere de ROB en de Raad voor Cultuur adviseerden het kabinet enkele jaren geleden om minimaal 20-30 miljoen euro *extra* per jaar vrij te maken voor de lokale omroepen. Zoals u zelf al aangeeft dient de bekostiging van de omroepen in lijn te zijn met artikel 5 van de Europese Verordening Mediavrijheid, dat bepaalt dat de financieringswijze voor alle publieke omroepen moet waarborgen dat publieke omroepen beschikken over adequate, duurzame en voorspelbare financiële middelen voor het vervullen van hun publieke opdracht.

Om een valse start voor nieuwe streekomroepen te voorkomen verzoeken wij u om in samenspraak met de NLPO de basisfinanciering op een hoger niveau vast te stellen. Het moge duidelijk zijn dat in het nieuwe stelsel het Rijk het loket is voor vragen om tenminste de basis te garanderen. Gemeenten hebben die zorgplicht niet meer.

11. Uitname gemeentefonds

Wij onderschrijven de uitgangspunten voor het bepalen van de hoogte van het bedrag voor de uitname uit het gemeentefonds vanwege de taakwijziging. Wel merken we op dat er door de fondsbeheerders een nieuwe methode is geïntroduceerd voor de berekening van de hoogte van oude accrestranches in latere ramingsjaren.

Bij de uitname voor de taakmutatie zal rekening moeten worden gehouden met het moment van verwerking in de gemeentefondscirculaire. Naarmate de aankondiging van de mutatie in het jaar 2028 zelf eerder plaatsvindt, bijvoorbeeld in de meicirculaire gemeentefonds 2026, dan zal een groter deel van de uitname voor de taakmutatie via het accres gaan lopen en dat deel moet dan in mindering worden gebracht op het bedrag van de uitname dat in de tabel met taakmutaties van de circulaire wordt verantwoord. Dat bedrag in de tabel met taakmutaties van de circulaire is dan lager.

12. Samenwerkings- en coördinatieorgaan

In uw voorstel transformeert de Stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen tot het samenwerkings- en coördinatieorgaan NLPO. Wij onderschrijven de noodzaak tot meer regie en coördinatie in het nieuwe stelsel, analoog aan het stelsel voor regionale omroepen. Wij constateren echter ook dat uw wetsvoorstel uitgaat van een sterke centrale sturing door de NLPO waarbij de lokale omroepen meer de rol krijgen van uitvoerders van door bovenaf vastgesteld beleid. Wij maken ons zorgen dat de onafhankelijkheid en beleidsvrijheid van de omroepen door deze inrichting van het stelsel onder druk komt te staan, terwijl dat juist een van de hoofdredenen was voor deze stelselwijziging. Ook betekent een sterke centrale sturing een hogere overhead die ten koste gaat van het budget voor media-inzet. Wij onderschrijven uw voornemen om een uitvoerbaarheidstoets voor het functioneren van dit nieuwe orgaan in te stellen.

13. Uitvoerbaarheidstoets

In uw brief van 19 december 2024 verzoekt u ons om een uitvoerbaarheidstoets te doen. De VNG heeft ervoor gekozen geen uitvoerbaarheidstoets uit te voeren. Dit is een relatief zwaar middel. Voor gemeenten vervalt de taak om te zorgen voor de bekostiging van lokale omroepen en komt er geen nieuwe verplichte taak voor terug. Daarbij lijkt de gewijzigde procedure voor de adviestaak niet te leiden tot extra verplichtingen voor gemeenten.¹ Hoe gemeenten die adviestaak gaan invullen is een lokale keuze en volgt niet uit de wetwijziging. Er zijn geen grote hoeveelheden nieuwe of gewijzigde (complexe) taken te verwachten.

De wijziging vraagt wel om een afbouw van de gemeentelijke werkzaamheden en die kunnen mogelijk leiden tot transitiekosten. Dit zijn naar verwachting vooral transitiekosten bij bestaande lokale publieke omroepen (mogelijk moeten dergelijke organisaties 'ontmanteld' worden).

Om hier een beter beeld bij te krijgen is het van belang om onderzoek te doen bij de lokale omroepen. De VNG doet alleen uitvoeringstoetsen bij gemeenten.

Door het wetsvoorstel wijzigt de relatie tussen de gemeente en de lokale omroepen. Hoe deze relatie eruitziet is niet voorgeschreven in de wetgeving, De verwachte mate van uitvoeringsconsequenties en impact voor gemeenten schatten we daarom in als relatief beperkt.

14. Lokale media versterken

De Wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid (Wrr) adviseert in zijn rapport Aandacht voor media, oktober 2024: 'Werk aan een neutraal financieringsmodel voor lokale en regionale journalistiek: Financiële ondersteuning van publieke media is nodig en wenselijk, maar zij moet private partijen niet uit de markt drukken. Publieke en private partijen zouden elkaar journalistiek moeten aanvullen en versterken, ook lokaal. De overheid doet er goed aan een financieringsmodel voor lokale journalistiek te ontwikkelen dat voorbij het traditionele onderscheid gaat tussen private en publieke aanbieders en de journalistiek integraal ondersteunt.' Wij ondersteunen dit advies van harte en zijn met een aantal mediapartijen een *Coalitie voor lokale journalistiek* gestart. Doel is

¹ De gevolgen van de wetwijziging zijn door OCW in de memorie van toelichting van het wetsvoorstel beschreven in paragraaf 5.2.

manieren te vinden om de lokale journalistiek in de volle breedte te versterken, zowel private als publieke media, ten behoeve van de lokale democratie.

Uiteraard begrijpen wij dat uw wetsvoorstel enkel het stelsel van lokale publieke omroepen betreft. Dat neemt niet weg dat wij in uw toelichting op het voorstel de context missen waarbinnen de publieke omroepen functioneren. De samenleving en de rol van de journalistiek daarbinnen is sterk in ontwikkeling – zoals de Wrr overtuigend schetst in het bovengenoemde rapport – terwijl uw wetsvoorstel nog uit lijkt te gaan van een strikte afbakening van publiek en privaat, van meer traditionele en nieuwe media, met bijbehorende doelgroepen. Wij roepen u op in het definitieve wetsvoorstel uw visie op de plek van de lokale publieke omroepen binnen dit veranderende landschap scherper te definiëren, met de kansen en risico's die dit met zich meebrengt voor de omroepen.

15. Technische opmerkingen

Aanvullende criteria huidige Mediawet

Op pagina 41 van het wetsvoorstel (Memorie van toelichting) staat dat uit de Beleidsregel van het Commissariaat van de Media volgt dat een gemeenteraad een voorkeursadvies uitbrengt op basis van aanvullende toetsingscriteria als er meerdere kandidaten voor een zendmachtiging zijn. *Deze criteria heeft de raad voorafgaand aan de start van de aanwijzingsprocedure vastgesteld en kenbaar gemaakt.* De letterlijke tekst van de Beleidsregel (Beleidsregel aanwijzingsprocedure lokale publieke media-instellingen 2023, Artikel 17, lid 3) luidt echter als volgt: 'De gemeenteraad wordt **verzocht** de criteria als bedoeld in het tweede lid uiterlijk elf maanden voorafgaand aan het aflopen van de huidige aanwijzingsperiode, aan het Commissariaat en op zijn eigen website kenbaar te maken.' Er is derhalve geen sprake van een verplichting om al elf maanden van tevoren - voordat bekend is of er meerdere kandidaten zijn - aanvullende criteria op te stellen. Om misverstanden te voorkomen verzoeken wij u deze passage aan te passen.

Gezamenlijk advies gemeenteraden

Op pagina 41 van het wetsvoorstel staat wordt opgemerkt dat in het geval dat een lokale publieke omroep wordt aangewezen voor meer dan één gemeente er een gezamenlijk advies van de betrokken gemeenteraden is vereist. Dit is niet correct. Elke gemeenteraad neemt apart een besluit over het advies dat zij uitbrengen over de gewenste streekomroep. In het geval er meerdere aanvragen zijn voor de streekomroep kan het zo zijn dat de adviezen van de gemeenteraden verschillen. Wij verzoeken u dit aan te passen.

Samenvattend

De VNG is met u van mening dat de lokale publieke omroepen een belangrijke bijdrage leveren aan onze samenleving en lokale democratie en daarom net als de regionale en nationale publieke omroepen recht hebben op een toereikende financiering. De wijze waarop u dit in dit wetsvoorstel uitwerkt ondersteunen wij op verschillende punten niet. De binding van de lokale omroepen met gemeenten en hun lokale gemeenschappen wordt sterk verkleind en de financiering is onvoldoende om de ambitie waar te maken. Wij verzoeken u dan ook de positie van gemeenten fundamenteel te heroverwegen in het wetsvoorstel. Wij betreuren het als de adviesrol van de gemeenteraad blijft steken op een marginale toegevoegde waarde die zich niet verhoudt tot de inspanningen die dit vergt en haar doel voorbijschiet omdat het gemeenten niet in staat stelt om een oordeel over de lokale binding en evenwichtige spreiding van het nieuwsaanbod te geven.

Wij zijn uiteraard bereid dit verder toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'D' followed by a long horizontal line that ends in a small hook.

Mr. L.K. Geluk
Algemeen directeur